

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет

ГРИНЮК ЛЮБОМИР ІВАНОВИЧ

ОБЛІК І АУДИТ НАЯВНОСТІ, РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА АНАЛІЗ ЇХ
ТЕХНІЧНОГО СТАНУ

071 «Облік і оподаткування» (галузь наук – Управління та адміністрування)

Автореферат
на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Івано-Франківськ – 2023

Дипломна робота виконана в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника

Науковий керівник: д.е.н., професор кафедри обліку і оподаткування Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника Василюк Марія Михайлівна

Рецензент: д.е.н., проф. кафедри економічної кібернетики Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника Буртняк Іван Володимирович

Захист відбудеться «26» червня 2023 р.

Завідувач кафедри _____ Баланюк Іван Федорович

ЗМІСТ

ВСТУП.....	Error! Bookmark not defined.
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКУ І АУДИТ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	Error! Bookmark not defined.
1.1 Облікове поняття наявності та руху основних засобів	Error! Bookmark not defined.
1.2 Класифікація основних засобів та їх визнання....	Error! Bookmark not defined.
1.3 Нормативно-правове забезпечення обліку, аудиту та аналізу наявності та руху основних засобів	Error! Bookmark not defined.
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У ВИКОНАВЧОМУ КОМІТЕТІ ЯРЕМЧАНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ	Error! Bookmark not defined.
2.1. Організаційні аспекти обліку наявності та руху основних засобів	Error! Bookmark not defined.
2.2. Методичні основи обліку основних засобів установи	Error! Bookmark not defined.
2.3 Напрямки удосконалення обліку основних засобів в умовах цифровізації обліку	Error! Bookmark not defined.
РОЗДІЛ 3. ОЦІНКА ТЕХНІЧНОГО СТАНУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У ВИКОНАВЧОМУ КОМІТЕТІ ЯРЕМЧАНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ ТА НАПРЯМКИ ПОКРАЩЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	Error! Bookmark not defined.
3.1 Оцінка технічного стану основних засобів установи	Error! Bookmark not defined.
3.2 Порядок проведення аудиту основних засобів....	Error! Bookmark not defined.
3.3 Напрямки удосконалення здійснення аудиту основних засобів в установі	Error! Bookmark not defined.
ВИСНОВКИ	Error! Bookmark not defined.
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	Error! Bookmark not defined.

ДОДАТКИ .....**Error! Bookmark not defined.**

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Облік, аудит та аналіз основних засобів має визначальний вплив на діяльність та ефективність управління підприємством. Це підтверджується введенням необхідних показників при розрахунку Індексу глобальної конкурентоспроможності. Відтоді розвиток бухгалтерського обліку та аудиту для вивчення процесів, значне фінансування та удосконалення їх концептуальних, організаційних і системних перешкод надали користувачам надійну інформацію для прийняття рішень, а деякі знову виникла необхідність звернути увагу на вартість компонент, зокрема, витрати на оновлення технічного стану основних фондів підприємства.

У ситуації ринкової економіки або війни компаніям доводиться вирішувати багато економічних проблем. Таким чином, пріоритезація промислового розвитку змінить структуру національного доходу, збільшить частку основних ресурсів у національному доході та забезпечить покращення технологічних ресурсів підприємств, тому також можна забезпечити підприємства базовими ресурсами.

У зв'язку з цим надзвичайно актуальним є питання вдосконалення технічного забезпечення основних фондів. Найбільш істотні зміни в економічному секторі відбудуться в динаміці та структурі нафтопереробного конгломерату.

Вітчизняні економісти зробили внесок у розвиток теоретико-методологічних підходів до дослідження обліку та аудиту основних засобів: М.М. Василюк, Л. В. Городянська, І. Я. Максименко, А.П. Панасенко, Н.О. Побережна, та ін. Проте залишається багато відкритих питань щодо деталей обліку основних засобів як за міжнародними, так і за національними стандартами, особливо для виконавчих установ комунального типу.

Метою даного дослідження є оцінка питань щодо різних підходів до існуючої термінології основних засобів, визначення порядку оцінки основних засобів та розробка інструкцій щодо вдосконалення обліку, аудиту та аналізу наявності та руху основних засобів.

При написанні даної роботи було поставлено наступні завдання:

- визначити сутність обліку наявності та руху основних засобів;
- оцінити вартість основних активів підприємства;
- висвітлити нормативно-правової бази організації бухгалтерського обліку, проведення досліджень та аналізу наявності та руху основних засобів;
- визначити реквізити організації обліку наявності та руху основних засобів;
- дослідити методичні аспекти діяльності організацій, що здійснюють облік наявності та руху основних засобів;
- вивчити методичні аспекти організації бухгалтерського обліку щодо наявності основних засобів;
- внести пропозиції щодо вдосконалення обліку наявності та руху основних засобів в умовах цифровізованої обробки інформації;
- проаналізувати технічний стан основних засобів виконавчих установ;
- розкрити організаційно-методичного забезпечення при перевірці наявності основних засобів;
- надати вказівки щодо того, як покращити доступність основних засобів та перевірки їх руху.

Предметом дослідження є облікові аспекти та методика обліку, аудиту та аналізу наявності, руху та технічного стану основних фондів з урахуванням галузевих особливостей.

Об'єктом дослідження є процес обліку, аналізу та аудиту основних засобів у Виконавчому комітеті Яремчанської міської ради.

Методи дослідження. У роботі було використано наступні методи дослідження: як системний аналіз – для поділу основних засобів на окремі важливі частини; синтез – для узагальнення різних аспектів обліку та проведення аналізу основних засобів; абстрагування – складання загальних висновків щодо реквізитів обліку охорони здоров'я; специфікація – уточнення змісту обліку постачання основних засобів, огляд документів – оцінка їх відповідності та адекватного висвітлення інформації; фактичний огляд; вибіркоче розслідування - при виявленні проблем, пов'язаних з контролем основних засобів; статистичні та аналітичні

розрахунки; групування; конструктивний – для аналізу різних пропозицій з обліку основних засобів; графічний – для кращого відображення результатів дослідження обліку основних засобів.

Обсяг і структура роботи. Дипломна робота складається з вступу, трьох розділів, списку використаних джерел та додатку. Вона упорядкована на 70 сторінках, проілюстрований 18 таблицями, 21 рисунком та 1 додатком. Список використаних джерел включає 62 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У розділі 1 «ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКУ І АУДИТ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА» досліджено сутність обліку наявності та руху основних засобів, оцінув вартості основних активів підприємства та висвітлено нормативно-правову бази організації бухгалтерського обліку, проведення досліджень та аналізу наявності та руху основних засобів.

У розділі 2 «ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У ВИКОНАВЧОМУ КОМІТЕТІ ЯРЕМЧАНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ» вивчено реквізити організації обліку наявності та руху основних засобів, досліджено методичні аспекти діяльності організацій, що здійснюють облік наявності та руху основних засобів та вивчено методичні аспекти організації бухгалтерського обліку щодо наявності основних засобів.

У розділі 3 «ОЦІНКА ТЕХНІЧНОГО СТАНУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У ВИКОНАВЧОМУ КОМІТЕТІ ЯРЕМЧАНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ ТА НАПРЯМКИ ПОКРАЩЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ» внесено пропозиції щодо вдосконалення обліку наявності та руху основних засобів в умовах цифровізованої обробки інформації, проаналізовано технічний стан основних засобів виконавчих установ, розкрито організаційно-методичного забезпечення при перевірці наявності основних засобів та надано вказівки щодо того, як покращити доступність основних засобів та перевірки їх руху.

ВИСНОВКИ

Узагальнюючи результати проведеного дослідження щодо природи та структури обліку основних засобів, було продемонстровано, що найбільш прийнятні методи дозволяють нам систематично відслідковувати природу та основні відомості про його розкриття та формування історичної (фактичної) вартості. Поняття «суб'єктивна вартість» означає виявлення зменшення корисності активів суб'єкта господарювання.

На основі проведених досліджень побудовано облікові складові основного капіталу, а саме основні засоби, інші довгострокові активи, нематеріальні активи та довгострокові біологічні активи, які визначаються їх оборотним характером. Життєвий цикл обліку основних засобів, який його утворює, ми визначили як період часу, протягом якого здійснюються фази інвестування, експлуатації та ліквідації інвестиційного проекту. Перед інвестиційною стадією є стадія отримання основних засобів. Експлуатаційна фаза – стадія ефективного використання та зберігання, відтворення та підвищення якісних характеристик. І фаза ліквідації є фазою викиду.

Досліджено класифікацію основних засобів та відображено заходи, які підтверджуються в науковій літературі, мають сумнівні принципи, які вимагають подальшого дослідження. Нами повідомлено та пояснено більшість чинних ознак класифікації: «за джерелом доходу» для тих, що отримані шляхом лізингу, перекласифікації майна, цільового фінансування; «за характером зберігання» – довгострокові активи та групи, призначені до продажу; «з причин переробки» – безоплатна передача; внести статутний капітал; зменшення вартості; зниження якості об'єктів основних засобів.

Також запропоновано нові ознаки класифікації: дотримання моделі облікової політики із залученням додаткових показників (за собівартістю, за переоцінкою, за справедливою вартістю); шляхом отримання майбутніх економічних вигод від використання основного засобу; блок формування грошового потоку; за частотою поліпшення якісних характеристик (ті, що не потребують поліпшення).

Поглиблено модель класифікації основних засобів, де вона надається статично, тобто за видами основних засобів, а також динамічно – за стадіями життєвого циклу, що дозволить розглянути об'єкт дослідження за стадіями життєвого циклу основних засобів.

Основні засоби, як складова довгострокових активів, регулюються всіма встановленими законодавством нормативами довгострокових активів, але з інших факторів вони персоніфіковані фізичною формою, умовами, які характеризуються їх придатністю до використання, без біологічних перетворення. Оскільки це не пов'язано з боргами чи інвестиціями в інші компанії, тому що вартість основних фондів повинна мати встановлену законодавством вартісну межу.

Список основних джерел

1. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». № 92 від 27.04.2000. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text> [14.11.2021].
2. Атамас П. Й. Облік у бюджетних установах : [навч. посіб.]. Київ : Центр учбової л-ри, 2009. 288 с.
3. Болюх М. А., Заросило А. П. Аналіз фінансово-господарської діяльності бюджетних установ : [навч. посіб.]. Київ : КНЕУ, 2008. 344 с.
4. Кононова І. В., Бакум А. О. Особливості обліку та аудиту основних засобів згідно з міжнародними стандартами. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2016. Вип. 6(2). С. 19–23.
5. Ватуля І. Д., Ватуля М. І., Левченко З. М. Облік у бюджетних установах. Київ : Центр учбової л-ри, 2009. 368 с.
6. Облік у бюджетних установах : [навч.-метод. посіб.]. Верига Ю. А., Гладких Т. В., Артюх О. В., Кулявець Н. О., Мілька А. І. Полтава : РВВ ПУЕТ, 2010. 317 с.
7. Шара Є. Ю., Андрієнко О. М., Жидєєва Л. І. Бухгалтерський облік у бюджетних установах і організаціях : навч. посіб. К.: Центр учбової л-ри, 2021. 440 с.
8. Славкова О. П., Жежуха В.Й. Класифікація технологічних процесів машинобудівних підприємств як основи встановлення рівня їх інноваційності. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». 2018. № 635. С. 163–175.
9. Смашнюк О.В. Особливості обліку основних засобів на підприємстві URL http://www.vtei.com.ua/images/2020/25_03_2020/3/17.pdf
10. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. 68
11. Ратушенко О.І. Облік та аналіз основних засобів. Innovative Views In To The Future. ‘2017. URL <https://www.sworld.com.ua/konferu5/47.pdf>

12. Матушкіна М.П., Белозерцев В.С., П'ятіна А.Г. Методологічні аспекти оцінки основних засобів за міжнародними стандартами. Глобальні та національні проблеми економіки : електрон. наук. вид. 2017. Вип. 20. С. 240– 244.

13. Мельник С. Є. Облік надходження необоротних активів та формування їх первісної вартості. Ефективна економіка. 2017. № 4. <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5549/>.

14. Леонова Ю. О. Особливості визнання в бухгалтерському та податковому обліку об'єктів основних засобів в управлінні діяльністю підприємства. Агросвіт. 2019. №19. С. 47–51.

15. Щирська О. В. Визнання об'єктів основних засобів – перший крок у побудові амортизаційної політики підприємства. Економічний і соціальний розвиток України в ХХІ столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації : збірник тез доповідей Другої міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених (м. Тернопіль, 24–25 лютого 2005 р.). Тернопіль : ТАНГ, 2005. Ч. 2. С. 389–391.

16. Руденко О.В., Кондратюк О.М. Облік основних засобів за МСФЗ в умовах національної системи оподаткування. Ефективна економіка. 2018. № 2: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/2_2018/33.pdf.

17. Мулик Т.О., Материнська О.А., Пльонсак О.Л. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 288 с.

18. . Жолнович Т.І. Особливості проведення аудиту основних засобів 2012. № 30 С. 59–61. URL: <http://studentbooks.com.ua/content/view/132/39/http://ena.lp.edu.ua:8080/xmlui/bitstream/handle/ntb/5057/30.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

19. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств : підручник, 2-е вид., доп. і перероб. К. : КНЕУ. 2002. 624 с. 69

20. Радіонова Н. Й. Удосконалення методології аудиту основних засобів. URL:https://www.knutd.edu.ua/publications/pdf/Ukrainian_editions/2015/13_stat_Radionova_Bunda.pdf

21. Тимощук Н.С. Перспективи вдосконалення аудиту основних засобів на шляху інтеграції до зарубіжного досвіду. URL: http://www.rusnauka.com/17_APSN_2009/Economics/47983.doc.htm
22. Огійчук М.Ф. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами : підручник – 6-е вид., перероб. і допов. К. : Алерта, 2021. 1042 с.
23. Овод Л. В., Валькова Н. В. Організаційно-методологічні аспекти внутрішнього контролю використання основних засобів підприємств і організацій. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2414>
24. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
25. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» Наказ 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
26. Основні засоби: визнання та класифікація. Інтерактивна бухгалтерія. 2017. № 94. : <https://interbuh.com.ua/ua/documents/oneanalytics/596>.
27. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.99 №291. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11>
28. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів. Наказ 23.01.2015 № 11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-15#Text>
29. Бутинець, Ф.Ф. Економічний аналіз: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів Житомир : ПП «Рута», 2003. 680 с.
30. Бабіч В. Витрати на ремонт та поліпшення основних засобів: обліковий і податковий аспекти. Бухгалтерський облік і аудит. 2012. № 8. С. 10–13. 70
31. Завадський Й.С. Економічний словник. К. : Кондор, 2016. 356 с.
32. Гречко С.М. Особливості визнання основних засобів в цілях бухгалтерського обліку та оподаткування. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2021. № 3(21). Ч. 2. С. 23–31.

33. Коваленко О.В. Напрями підвищення ефективності використання основних фондів підприємства. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2019. Вип. 7. С. 20–27.
34. Неміш Ю.В. Поняття «основні засоби» у сучасних наукових дослідженнях. Аграрна економіка. 2018. Т. 5. № 3-4. С. 181–187.
35. Бабяк Н.Д. Амортизаційні відрахування як фінансове джерело відтворення основних засобів підприємств. Вісник Сумського державного університету. Серія «Економіка». 2015. № 10(82). С. 177–185.
36. Бразілій М. Н. Організація і методика аудиту основних засобів та шляхи його вдосконалення. Економіка та держава. 2011. № 24. С. 104–109.
37. Бойчук Є. Консервуємо основні засоби/фонди без проблем. Все про бухгалтерський облік. 2020. № 95. С. 6-10.
38. Городянська Л. Організація первинного обліку основних засобів на підприємстві. Бухгалтерський облік і аудит. 2019. № 6. С. 26-35.
39. Гресь Н.Л. Інвентарний номер основного засобу: порядок присвоєння та використання. Облік і фінанси. 2018. № 1(79). С. 39-44.
40. Гречко С.М. Документальне оформлення надходження основних засобів. Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. 2021. № 4 (58). С. 41-43.
41. Жарікова О.О. Первинний облік основних засобів: удосконалення типових форм. Вісник Севастопольського національного технічного університету. Серія: Економіка і фінанси. 2021. Вип. 116. С. 55-59.
42. Жарікова О. Облік необоротних активів: деякі питання вдосконалення законодавчого регулювання. Бухгалтерський облік і аудит. 2016. № 4. С. 14-20.
43. Задорожний З. Проблемні питання обліку руху матеріальних необоротних активів. Бухгалтерський облік і аудит. 2016. № 10. С. 12-16. 71
44. Кафка С.М. Економічний і бухгалтерський підходи до оцінки необоротних активів. Облік і фінанси. 2017. № 1. С. 33-40

45. Левицька С., Осадча О. Критерії ефективності документаційних процесів. Бухгалтерський облік і аудит. 2019. № 1. С. 10-17.

46. Офіційний сайт youcontrol. Реєстраційні дані ТОВ ТВФ "НАФТОТРАНССЕРВІС". URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/25653832/

47. Мервенецька В. Переоцінка основних засобів: основні вимоги. БалансАгро. 2017. № 46. С. 12-14.

48. Мервенецька В. Бухоблік та аналіз переоцінки основних засобів: практичні приклади. Баланс-Агро. 2017. № 46. С. 15-18.

49. Хома С. Особливості обліку та аналізу забезпечення щодо виведення основних засобів з експлуатації з урахуванням вимог міжнародних стандартів фінансової звітності. Бухгалтерський облік і аудит. 2019. № 10. С. 23-27.

50. Кулаковська Л.П. Організація і методика аналізу: Навчальний посібник. 2014. 570 с.

51. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»: наказ Міністерства фінансів України від 07.11.2003р. № 617. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1054-03>

52. Бутинець Ф.Ф. Аудит: Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. 2002. 670 с.

53. Огійчук М. Ф. Аудит: організація і методика: Навчальний посібник. Алерта. 2012. 664 с.

54. Коритний В.О. Шляхи вдосконалення аудиту документального забезпечення обліку основних засобів в сільськогосподарських підприємствах. Облік і фінанси. 2018. № 1(79). С. 53-58.

55. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» № 524-IX від 04.03.2020, із наступними змінами. URL: [72 https://taxlink.ua/ua/normative_acts/zakon-ukraini-pro-audit-finansovoi-zvitnostitaauditorsku-dijalnist/](https://taxlink.ua/ua/normative_acts/zakon-ukraini-pro-audit-finansovoi-zvitnostitaauditorsku-dijalnist/)

56. Борисюк О. Аудит основних засобів в умовах реформування податкового законодавства [Текст]. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2021. № 130. С. 47-50.

57. Гуренко Т.О. Особливості аудиту переоцінки основних засобів. Бухгалтерія в сільському господарстві. 2016. липень. С. 18.

58. Блоха А.В. Поліпшення аудиту забезпечення матеріально-технічними ресурсами аграрного виробництва. Економіка України. 2019. № 2. С. 56-60.

59. Джаферова Л.Р. Відображення результатів переоцінки основних засобів в обліку та фінансової звітності підприємства. URL: http://.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Fkfor/2012_2/75.pdf.

60. Задорожний З. Проблемні питання обліку руху матеріальних необоротних активів Бухгалтерський облік і аудит. 2019. № 10. С. 12-16.

61. Іванова Н.А. Актуальні питання обліку і аудиту основних засобів Зб. наук. Праць Подільського ДАТУ затверд. постановами президії ВАК України. 2012. С. 546-549.

62. Роєва О.С. Проблемні питання первинного обліку основних засобів. Економічні науки. Серія: Облік і фінанси. 2010. Вип. 7 (25). Ч. 3. С. 74-78.